

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գինն է Գորտայ 3 ՄՂՃ.
Վեցամյա . . . 4 ՄՂՃ.
Պատր երկիրներու . . . 50 Պր.
Գորտայ 3 ՄՂՃ.
Վեցամյա . . . 4 ՄՂՃ.
Պատր երկիրներու . . . 50 Պր.
Գորտայ 3 ՄՂՃ.
Վեցամյա . . . 4 ՄՂՃ.
Պատր երկիրներու . . . 50 Պր.



ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Գորտայ 3 ՄՂՃ.
Վեցամյա . . . 4 ՄՂՃ.
Պատր երկիրներու . . . 50 Պր.
Գորտայ 3 ՄՂՃ.
Վեցամյա . . . 4 ՄՂՃ.
Պատր երկիրներու . . . 50 Պր.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՄԱՊԱՑԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿԱՅԱՆՔԻՆ ԳՈՐՏԱՅ 18 ՊՐՈՒՆՈՒՄ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Գորտայի վերջին դեպքերն ուշադրութեամբ արժանի են Հանրապետական կուսակցութեան, ինչպէս արդէն ժամուցած ենք, իւր խոհանարանը թաղելու յոռի վար քի յաղթութիւնը տարաւ միապետականաց վրայ, և ծերակուտի մեծամասնութիւնն որ յոռի վար քի ընտրութիւններէն առաջ միապետական էր, հանրապետականի փոխուեցաւ։ Այս յաղթութիւնէն ծայրայեղ հանրապետականը քաջալերւելով ծանր պահանջներ սկսան ընել։ Տիւֆօրի նախարարութիւնէն, որ չստիպուող հանրապետականներէ կարծեալ էր, և բնականաբար չէր կրնար ծայրայեղ հանրապետականաց յարիւլ Գորտայ վրայ տեղադրուելու թէ ծայրայեղ կուսակցութիւնն հանրապետականաց մեծամասնութիւնն իւր կողմը չափելով, պիտի կարենար Գ. Տիւֆօրի նախարարութիւնը ապաւելլել, ինչպէս որ կ'սպասուէր, բայց չկրցաւ։ Գ. Տիւֆօր յաջողեցաւ ինչպէս ծերակուտին նորոգել և երեսփոխանական ժողովը մէջ մեծամասնութիւն ստանալ, և այսպէս նախարարական տաղանակը երկկողմանի փառաբանել։

Հաւանական էր անկողնու չլինելը, ինչէր ալ նախարարական յայտարարութեամբ Գ. Տիւֆօրի նախարարութեան բռնադատութիւնը ընթացիկ հիմնադրին որ յոռի վար քի ընտրութիւններէն յետոյ ծերակուտի և երեսփոխանաց

ժողովներուն մէջ կարգադրելով, վստահութեան քուէ ստացաւ։ Հեռագիրն յիշեալ հիմնադրին դիտարկելէտերն արդէն ժամուցած լինելով, հարկ չենք տեսներ ամբողջապէս հոս գնելու, այլ միայն Գորտայ արտաքին աշխարհալարութեան վերաբերեալ հատուածը արժան կը համարուի թաղմանը մեր ընթերցողաց հաղորդել։

Գորտայի զաշխարհ վրայ տեղադրուելու ծերակուտի ինք իւր երկրին մէջ ալ մնալ կ'ուզէ։ Ի սրտէս կազմադրութեան կը բաղձայ, բաւական է որ իւր արժանապատուութեան չդաշխի։

Գորտայի մասնակի մ'ինք իւր մէջ ամբողջութեամբ, Բայց անցեալ տարի ձեռք հետ համաձայնութեամբ պայքարեցինք որ այլ ևս ժամանակաւ չիւրացուինք ընկերութեան խաղաղական խորհուրդներուն մասնակցելու։ Մեր մասնակցութիւնը խոհանարան և պատուաւոր ծանուցեցաւ։ Մեր հետեւած աշխարհալարութիւնը մտաբեր ծերակուտի ժողովին առջև բացառեցաւ։ Այդ աշխարհալարութիւնը չպիտի փոխուի։ Մեր եւրոպայի այնչափ հարկաւոր և զոյ խաղաղութիւնը պահպանելու և ամբողջութեամբ համար պիտի շարունակուի ամեն ջանով որ զորք գնելով Պէրլինի դաշնադրութեան ամբողջապէս դարձաւ ընթացիկ պիտի աշխատուի միւս ստորագրող տերութեանց հետ, Գորտայի վերապահելով միշտ դարձողութեան այն աղաւթութիւնն յորմէ պէտք չէ հրաժարի։

Բեդրաստիկի Դուռնալ լրագիրն Հայոց Ս. Պատրիարքին առ Լորտ Շաֆիլդըրի դրեալ նամակն ու հաւատարմութեանց տեղեկագիրը Տէյլի-Նիւս լրագրէն առնելով հրատարակելէ ետեւ հետեւեալ տողերը կ'աւելցնէ։

«Թե՛րեւ այս պայմաններուն մէջ Պատրիարքն հրաժարական տալով ուղերէ եւրոպայի ուշադրութիւնն հրաւիրել իւր կրօնակցաց երկրայ վիճակին վրայ, որ հակառակ է Պէրլինի դաշնադրութեան 61-րդ յօդուածին և յոռի 4-ի Անգլո-թուրքական պայմանագրութեան»։

Բառարարական պարտաւորութեան և Գորտայի յանձնարարութեան խնդիրը կ'ընկնէ ինչ կարծածին չափ դիւրաւ լուծուելու վիճակի մէջ չէ։

Շքոտրայէն յունի 2/4 թուով դրուած նամակ մը հետեւեալ տողերը կ'ուղարկէ որք ինչպէս կը տեսնուի շատ քաջալերական չին։

«Գորտայի նոր սահմանադրութեան դեմ պայքարող մասնակցութեան պատուիրակներուն Կ. Պոլսէն տրուած հրահանգայ համաձայն, իսկուղայի Օսմանեան հիւպատոս Տանիշ Էֆէնտիի ծրագրով մասամբ ընդունուեցաւ։ Յիշեալ ծրագրով կայտարարուեցաւ որ Պոլսէն պիտի աշխատուի միջոցները կը տրամադրէ։ Վերջինիս հրահանգայ և Գորտայի Նիքիթի ինչպէս պատուիրակաց հետեւեալ կարգադրութեանց համաձայն, Զապիւր, Շքուր, Վէլի-Պէրտո, Գորտայի և Սաւորի միջև հետաքրքրական խնդիր մ'երևան ելած է։

Մայի-Պէրտո և Բառարարական քաղաքներն հետազոտել պիտի պարտուին։ այս դրոշմով թիւնն այնպիսի կերպով մը պիտի կատարուի որ յոյս Օսմանեան զորքն և պաշտօնատարները ճիշդ այն միջոցին քաշուին, յորում այդ քաղաքները Գորտայից պիտի յանձնուին, և անոնք ալ անմիջապէս պիտի դրուեն։

«Բառարարական Օսմանեան զորքէն պարտուին որոշուելով, բազում Սլաւոնացի ընտանիք այդ քաղաքը թողնելով Օսմ. զորաց հետ մեկնելու կը պատրաստուին։

«Սոյն նամակին փոխան միջոցին զրոյց ելած է թէ Սլաւոնացի միւսութեան դիտարկելն շատեր Բառարարական Գորտայից յանձնարարութեան զէնքով դիմադրել որոշած են, և տասն հազար մարդ պիտի դրկեն սահմանադրութեան Բիւրոյին Սլաւոնացի միւսութեան մասնախումբը ինչպէս ինչպէս ինչպէս տուաւ թաղը ճայի Միւֆթիին, որ վերջին ժամանակներս Միւֆթիին պահանջուեցաւ հրաժարուի ինչպէս Պաշտօնագրերու հրաժարութեան կընէր։»

Գորտայի և Սաւորի միջև հետաքրքրական խնդիր մ'երևան ելած է։

Երբ Գորտայի վերջին պատերազմը ծագեցաւ, Հէրտէքի Պէրտո քաղաքին բնակիչները Գորտայի հոյն ապստամբացան, Գորտայից ալ դրուեցին այն քաղաքն, և երբոր Սլաւոնացիները դաշնադրութեամբ Գորտայի արուեցաւ, բնակիչներն իրենց տեղը վերադարձան Գորտայ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅՈՒՆ ԱՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ՍՏՏԵՍԱԿԱՆ

(Ծարձակութեան Գին 2231)

Մեր խոսած լեզուով ամեն կերպ դիտարկեանց գրեթե կը հրատարակուին, և որք օտար լեզուաց հըմտութիւն ունին կը տեսնեն բազմաթիւ, թէ հայերէնն և ոչ միայն յետագային է պարզ և գիտական բացատրութեանց մասին։ Խօսիցս հատուտութիւն ըլլան բազմազանութեան վրայ, որով ամեն նիւթի վրայ գրեթե ի հայ փոխուեցան, և ոչ սակաւ օրագրեր և լրագրեր, որք ամենայն պարզութեամբ քաղաքական և քաղաքագիտական նիւթերը կը բացատրեն։ Այսու հանգերէ գեւա մեր աշխարհիկ լեզուն քերականական կանոնաց և որոշ զարուստութեանց սահմաններով չը փակուեցաւ, և ոչ ալ զանազան գաւառական բարբառաց մէջէն ընտրութիւն մի կրցանք բնել, զոտու համար ինչ

որ ինչն է կամ ըստ օրինաց, և ինչ որ աղաւաղ է կամ օտարախոսութեան կիրառութիւնն այսօր շատ պարզեց խնդիրը, և այն ծանօտանք իւրաքանչիւր կ'արդար պիտի ըլլայ զմեզ նպատակին հասցնել։

Ինչուէ ետքը կ'աւելան դարձութեանց և գիտութեանց վերաբերեալ հրատարակութիւնք։ Ասոնց մէջ թերեւս ոչ ամեն ճիշդերը հաւաստապէս խնամուած են, և գիտութեանց վերաբերեալ գրեթե աւելի հաղուադիտ են քան թէ պատմական և բանասիրական գրեթե։ Այսու հանգերէ բաւական կայ, և մանաւանդ վերջին ատեններուն մէջ նոր հրատարակութեանց բազմաթիւ ալ կը շարունայ։ Եթէ հայերէն գրեթե ըստ մեզ գիտական մը ըլլալ անհրաժեշտ է, ոտկայն միայն հայերէնով իսկ հնար է այսօր գիտութեանց ծաշակն առնուլ։ Հայ մատենագրանքը ըստ հմուտ անձանց կարծեաց երկու բլրի գրեթե աւելի ունի այժմ, սրոյ գոնէ չորսնէքերը պիտանի գրեթե են։ Իսկ թէ տարուէ

տարի յառաջագիտութեան քննելը, կարծեմք դժգոյցից վիճակի մէջ կը գտնամք գեղեցիկ, վստի դիւր յառաջ գրեթե մը հրատարակել արդիւնաւոր միտքանութեանց միայն գործը կը կարծուի, այսօր գրեթե ամեն գիտաւոր քաղաքի մէջ Հայ տպարան մը կայ և ամեն աստիճանէ մարդիկ իւրեանց կարողութեան և նիւթին համաձայն հեղինակներ կը ներկայացնեն։ Առանձինն յիշատակուելոյ արժանի են գաղտնարարութեան մասին եղած խնամքը և դպրոցական գրոց և գիտութեանց պատրաստուելուն համար ցուցուած ջանքը։

Եթէ արուեստից անասիները քննելը, ասոնց մէջ ալ Հայերը բաւական դժգոյցից կ'ետեւին կը ցուցնեն արուեստից յաջողակութիւն, ամեն արհեստի վարժ անձինք, արուեստ մը ստանալէն ետքը զայն աւելի ևս կատարելագործելու կարողութիւն, գեղեցիկ անուանեալ և սուսման կան մակամութեամբ լծակցեալ արուեստներու ալ կատարեալ յարմարութիւն։ Մեր բժիշկը, մեր ճար

տարապետը, մեր փոստաբանը, մեր լուսանկարը, մեր երաժիշտը, քաղաքի մէջ ընտրեալ տեղից հետ կը մըրցին, չընեմ թէ ընտիրները կը գերազանցեն։ Երբ այս խօսքերը կը դրուեցան, ձեր միտքին մէջ հարկաւ անուններ և անձեր կ'սկսին կարգաւ յառաջ գալ։ Ներեցէք որ ևս խոստման համաձայն պատուէ անուանց յիշատակութեանց զանց առնեմ։

Ձինուց վարժութեան կը կարծէինք թերեւս և մեր թէ Հայը շատ յաջող չըլլայ։ Վստի դիւր երկար դարերէ ի վեր դէնք դարձած են հետեւ մը նայած էինք։ Բայց երբ մեր դրացի պետութիւնը, Հայաստանի դաւաճներն ալ հրաւիրեց, կամ յառ ևս պարտաւորեց ի գէն, սկսան սերիլ Մատթիոսը և Սրբութեանը, և դեռ ևս կը հնչէ եւրոպայ Միւլիքովի, Լազարէֆի և Տէր-Ղուկասովի արուեստները, և Հայագիտ ուղարկուելու և Գորտայից այրուածից, և կողմ կանան լծակցեալ լծակցեալ քաղաք մը լծակցեալ։ Այդը նոյն է, և

1879 ՅՈՒՆԿԱՐ 1 ԵՐԿՈՒՇԱՐԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ
ՄԻՆԶԵՆԻ ՅՈՒՆԿԱՐ 31

Ժամ	Եւրոպական Եղեբ+	Թի-
2 43	Եկեմհանալէն Մէղարայ. Պէյրէքանէ, Թարապիւս,	3
3	Եկեմհանալէն Մէղարայ. Պէյրէքանէ, Թարապիւս,	20
4 30	Եկեմհանալէն Մէղարայ. Պէյրէքանէ, Թարապիւս,	18
5 30	Եկեմհանալէն Մէղարայ. Պէյրէքանէ, Թարապիւս,	32
6 30	Եկեմհանալէն Մէղարայ. Պէյրէքանէ, Թարապիւս,	2
8	Եկեմհանալէն Մէղարայ. Պէյրէքանէ, Թարապիւս,	20
9 43	Եկեմհանալէն Մէղարայ. Պէյրէքանէ, Թարապիւս,	22

2	15	Աննայու աքէ օյէն, Գուրուչ. Օրբէ աք, Պէշիկիմ աչ :	28
2	15	Աննայու աքէ օյէն, Գուրուչ. Օրբէ աք, Պէշիկիմ աչ :	25
3	15	Պէշիկիմ, Աննայ. Գուրուչ. Սրբէ աք, Պէշիկիմ աչ, Գ.սոյալիմ աչ:	22
4	15	Աննայ. Գուր. Օրբէ աք, Պէշիկի. Գ.սոյալիմ աչ : (Ուրբալի օրբէք ժամ 4 ին):	28
4	30	Աննայ. Գուրուչ. Օրբէ աք, Պէշիկի. Գ.սոյալիմ աչ : (Բայի ուրբալիմ):	24
10	15	Աննայու աքէ օյէն ու զղօղիկի կամուրջ :	24
11			28

2 15 Պէ՛թթոյ, Բաշապոյ, Գաւիլըճոս, և, Էփսարոյ, Գաւաթըլը, 24
վա՛նթըլոյ, Չէհէկըլըլոյ, Պէ՛յլէրպէ՛յ, Գաւա՛ղ,
(Զուհէլ. 15 էն ժամ 2 էն);

2 15 Արաւա՛կ, վա՛նթըլըլոյ, Չէհէկէ՛, Պէ՛յլէր, Գաւա՛ղ, Գապ, 2
(Զուհէլ. 15 էն ժամ 2 էն);

2 30 Բ, և Ա. Գաւիլըճէ՛ Մէջաարոյ, Պէ՛յլէթոս, Թարոյ, Պէ՛թթոյ, 33
Բաշապոյ, Գաւաթ, և, Էփսարոյ, Գաւաթոս, վա՛նթը,
Չէհէկէ՛, Պէ՛յլէր, Գաւա՛ղ, (Զուհէլ. 15 էն ժամ 2 3/4 էն);

Շիրեր Դերմանադի հաշակաւոր

Կ. Ս. ԻԻԹ-ԻԻՃԵԱՆ

3 45 Իւսկի . Գուգլ . ՊէյՄ . Չէնկի . Սրհապի . (Բացի ուրբաթէ) : 21
9 45 Գուգլի . ՊէյՄԷրու . Չէնկի . Վանկիք . Գահտ . Ա . Հիսար , 33
Գահի . Բաշապ . ՊէյՄԷրու . ՊէյՄԷրու . Սիւրապ . Բ . Է
Ա . Գապադ :
10 30 Գապաթ . Գուգլի . ՊէյՄ . Չէնկի . Վանկիք . Գահտ . Ա . 34
Հիսար , Գահի . Բաշ . ՊէյՄԷրու . Թաբապ . ՊէյՄԷրու .
11 10 Գուգլի . ՊէյՄ . Չէնկի . Վանկիք . Գահտ . Ա . Հիսար , 21
Գահի . Բաշապ . ՊէյՄԷրու :
11 40 Գապաթ . Գուգլի . ՊէյՄ . Չէնկի . Վանկիք . ՊէյՄԷրու : 22

Ամեն երկուշաբթի (բացի տոնէ) առաւօտ ժամ 2 1/2ին Նշմաշաշալէն շող ենաւ մ'ենկնելով Մշգար. Պէյրէքաւ, Թարս. Նշնիք. Էսիբի, Բ. Հիսուր. Պշտեք Հանդիպելով կամուրջ պիտի դադար, և իրիկունքն ժամ 9 1/2ին կամուրջէն պիտի սկսն և վերադառնա նաւաւաւորները Հանդիպելով Նշմաշալէ իրենց երբէք ա :

ՏՓԵԹԻՍ. Պ. ՆԻԿՈԼԱՅՈՍ Տ. ՂԱՌՆՂԼԱՆ.

Թարդ մտնեց Կարապետ իսպառնակուն

011 1. 01° 01 551 0. 0
 0 1/3 1/2 1/3 1/2 1/3 1/2 1/3

Բաղրամհատ Մամուրեան էֆէն-
տիր սոյն 140 երեսէ բաղկացեալ նոր
դորձ, որ իւր կատարելութեամբ
կըլլամանք լծէ մուսւլման գտնէ ու-
ր աղագային վարժարանաց մէջ, իդ-
միրի Տէաշեան սպարանէն հասած
ըլլալով, կը ծախուի Եէնի-ձամի Զի-
լանկիրէր ճատուէրի լիւ 2, Ս. Դու-
հանեան դրատուէր և ուրիշ գրաւա-
ճառագոյ քով 3 ֆին 1 ֆուսուս: